

Selv leger kan bli syke

– men kjenner du dine rettigheter ved avbrudd i praksis?

Alltid beredt, heter det, og det å tenke gjennom hvilken situasjon som kan oppstå om du skulle bli syk, kan spare deg for mange bekymringer om uhellet skulle være ute.

AV: LENE SØGAARD ØLSLIE

– Alle leger er medlem i Sykehjelps- og pensjonsordningen for leger (SOP). Hvordan du som lege er organisert gir allikevel noen viktige forskjeller i hvilke rettigheter du har ved avbrudd i praksis, sier Tone Houge Holter, seksjonssjef i SOP.

Sammen med spesialrådgiverne Grethe Veiåker Nilsen og Hildegunn Dalland i SOP har hun satt seg ned med Legekunsten for å snakke om ulikhetene i rettigheter for næringsdrivende leger med og uten drifts-avtale, og for leger som påtar seg konsulentoppdrag i annen praksis enn sin egen.

”

Som helprivat må praksisen din være organisert som enkeltmannsforetak for å ha rettigheter i SOP

Helprivate og avtalespesialister

– Både som avtalespesialist og helprivat kan du ha rettigheter i SOP ved avbrudd i praksis. Inngangsvilkåret for alle privatpraktiserende leger er at legen driver en selvstendig og uavhengig praksis. Den

Fra venstre Grethe Veiåker Nilsen, Tone Houge Holter og Hildegunn Dalland i SOP bidrar gjerne med råd og veiledning til leger som har spørsmål om ytelser knyttet til sykeavbrudd og pensjon. De øvrige spesialrådgiverne i SOP, Anni Eriksen Øverland, Niklas Jakob Søberg og Hege Elisabeth Wennengaard, var ikke til stede da bildet ble tatt. Foto: Lene Søgaard Ølslie

avgjørende forskjellen handler om organisasjonsform. Som helprivat må praksisen din være organisert som enkeltmannsforetak for å ha rettigheter i SOP. Det er en forutsetning for å ha rettigheter, men dersom du er organisert på denne måten, har du også alle rettigheter, sier Grethe Velåker Nilsen.

Som lege i helprivat praksis er derfor valget av organisasjonsform svært viktig. Dersom aksjeselskapsformen er valgt, fører det til bortfall av rettigheter til avbruddsytelser fra SOP. Leger med driftsavtale står på sin side fritt i valg av organisasjonsform, og kan være organisert i et aksjeselskap.

Inngangskravet om at avbruddsytelser opptjenes på basis av virksomhet man selv driver, innebærer at legekonsulenten ikke har noen rettigheter i SOP

Hva med legekonsulenten?

Når det gjelder leger som leier seg inn som konsulent i andre virksomheter, som Aleris eller Dr. Dropin, er situasjonen en annen. Inngangskravet om at avbruddsytelser opptjenes på basis av virksomhet man selv driver, innebærer at legekonsulenten ikke har noen rettigheter i SOP. Som regel har heller ikke konsulenter ansattrettigheter i virksomheten der de er innleid.

– For disse legene er det særlig viktig å sikre inntekt ved avbrudd gjennom egen sykeavbruddsforsikring, men også tenke på privat pensjonsforsikring, sier Velåker Nilsen.

Hvordan beregnes avbruddsytelser

Kravet til organisasjonsform står sterkt, og vil ved beregning av avbruddsytelser bli vurdert.

– Når det gjelder legespesialister i gruppepraksis kan det vise seg at de ikke driver så selvstendig og uavhengig som kravet tilsier. Det er helt i orden å ha etablert et felles driftsselskap som et aksjeselskap, men legen skal allikevel ha styringsrett over egen praksis, sier Houge Holter.

Dette innebærer at legen skal ha ansvar for egne pasienter, og selv være den som krever inn egenandeler. Dersom selskapet er noe mer enn et rent driftsselskap, vil det bli en vurderingssak om kravet til organisering er oppfylt. For helprivate gjelder det også at de må være organisert som enkeltmannsforetak selv om driftsselskapet er et aksjeselskap.

– Samtidig er det et krav at ytelser skal gis på basis av et reelt avbrudd fra praksisen du driver, og at du må være minst 50 % sykemeldt i praksisen for å kunne søke om midler fra SOP. Det er inntektene fra foregående år som benyttes til å beregne ytelser, men det gjøres unntak når legen er nyoppstartet i praksis. Erfaringen er at vi alltid finner en løsning for å komme frem til et beregningsgrunnlag, sier Hildegunn Dalland.

Sykeavbruddsforsikring

SOP har en egen avtale med Storebrand om sykeavbruddsforsikring. Dette er ikke avtalen som tilbys gjennom Akademikerne, men en egen avtale som er inngått på bakgrunn av at leger ofte har rettigheter fra SOP i bunnen.

– Når det gjelder avtalespesialister trenger de gjerne en egen sykeavbruddsforsikring, siden de mister driftstilskuddet etter 16 dager ved sykdom. Vi anbefaler at de som har klasse 3 tilskudd, og store avtalepraksiser, bør ha en god forsikring. Men også de som ikke har driftsavtale bør ha det, spesielt dersom de har organisert seg på en slik måte at de ikke har rettigheter i SOP, sier Velåker Nilsen. Privatpraktiserende leger som ikke fyller vilkårene for avbruddsytelser fra ordningen, er fortsatt medlem av SOP og har tilgang til sykeavbruddsforsikringen i Storebrand.

Sykeavbruddsforsikringen er fradragsberettiget i næringsoppgaven, og er bedre enn NAV sine ytelser, der næringsdrivende får 80 % etter 16 dager. Dersom du har et aksjeselskap er du ansatt, og vil da få 6G av NAV.

– Det mange erfarer er at det kan være vanskelig å få vikar ved sykdom, noe som kan føre til store utgifter. Med sykeavbruddsforsikringen kan du forsikre deg for inntil 3 300 kroner per dag, sier Dalland.

Vi anbefaler alle å forsikre seg tidlig i karrieren

Tegn forsikring tidlig

– Vi anbefaler alle å forsikre seg tidlig i karrieren. Forsikringen er rimeligere jo yngre du er, samtidig erfarer vi at det er viktig å ha et bevisst forhold til det å forsikre inntekten sin, og ikke bare huset og bikkja. Dersom du litt senere skulle gjennomgå sykdom, og tegner forsikring i etterkant, kan du få reservasjon for sykdommer du har hatt, for eksempel muskelsykdommer eller psykiske lidelser. Underveis i karrieren kan forsikringsbehovet selvfølgelig også øke, og du vil da kunne bli bedt om en ny helseerklæring, men inntil 10 % økning godtas uten ny helseerklæring, sier Velåker Nilsen.

SOPs uføre-, og barnpensjon gjelder også for leger autorisert senere enn 1993

I tillegg anbefaler SOP å spare til pensjon og knytte til seg en uføredeknning. Leger har også rett til uførepensjon fra SOP, som ligger på ca. 210 000 kroner, i tillegg til 66 % av 6G som kan søkes fra NAV. Retten til uførepensjon fra SOP gjelder også på toppen av AAP (arbeidsavklaringspenger) fra NAV, ikke bare ved innvilget uføretrygd.

Legeforetakenes pensjonsordning

I tillegg til sykeavbruddsforsikringen, er det også etablert en egen avtale med Storebrand for leger når det gjelder pensjonssparing

– Med denne avtalen vil du ved pensjonsalder få utbetalt pensjon fra Storebrand på toppen av de rettigheter du kan ha i SOP, det gjøres ikke fradrag for det. Rettigheter til alderspensjon i SOP gjelder for leger som fikk autorisasjon før 1993, men SOPs uføre-, og barnepensjon gjelder også for leger autorisert senere enn 1993. I tillegg gir pensjonsavtalen rett til fullt fradrag på næringsopp-gaven, noe som er gunstig. Du kan spare opptil 7 % som næringsdri-vende, og høyere dersom du har et aksjeselskap, sier Veilåker Nilsen.

Gjennom Legeforetakenes pensjonsordning kan legen også opprette kollektiv uføreforsikring, som sikrer utbetaling gjennom hele uføreperi-oden.

Hva skjer om jeg blir syk?

– Vi opplever at leger som har blitt syke ringer oss og spør om de har rettigheter i NAV. Når sykdom oppstår er det viktig med god informasjon, og det er naturlig at det kan være usikkerhet rundt ordninger. Leger er ofte organisert på ulike måter gjennom karrieren, noe som påvirker hvilke rettigheter de har, sier Veilåker Nilsen.

– Overgangen fra sykehus til privat praksis innebærer å gå fra en situasjon der du i stor grad er ivaretatt med de rettigheter som er knyttet til ansettelsen. Ved å gå ut i privat praksis har du snudd opp ned på livet ditt, spørsmålet er hva du bør tenke på når en slik endring skjer, sier Dalland.

– Det er viktig å sette seg inn i sin egen situasjon og ha et bevisst forhold til den. Alle kan bli syke, også leger. Still deg derfor spørsmålet; hvordan blir livet dersom du skulle oppleve bortfall i inntekt? Sykeavbruddsforsikring er en god investering, men lett å utsette, sier Houge Holter.

Hvordan blir livet dersom du skulle oppleve bortfall i inntekt?

Rådet SOP gir er å ta utgangspunkt i hvor er du nå, og tenke over hva som vil skje og hva du vil gjøre dersom du skulle bli syk og ufør.

Om du har spørsmål, eller ønsker bistand, er du velkommen til å ta kontakt med SOP via telefon eller e-post. De har telefonvakt hver mandag til fredag fra kl. 10.00 - 11.30 og kl. 12.00 - 14.00, og er behjelpelige med å svare på spørsmål og gi veiledning. Send gjerne en e-post til sop@legeforeningen.no.

Skann QR-koden for å lese om avbruddsyteklar fra SOP

Skann QR-koden for å lese om SOPs pensjonsytelser

Skann QR-koden for å lese mer om sykeavbruddsforsikring - SOP - Storebrand

Skann QR-koden for å lese mer om legeforetakenes pensjonsordning - Storebrand

Om SOP

Sykehjelps- og pensjonsordningen for leger (SOP) ble etablert i 1965 etter forhandlinger mellom Den norske lægeforening og Sosialdepartementet. SOPs formål er å bidra til økonomisk sikring av medlemmene og deres familie ved arbeidsuførhet, alderdom og død, samt ved fravær fra egen praksis i forbindelse med sykdom, fødsel og adopsjon.

SOP yter også støtte til kollektive sykdomsforebyggende tiltak

og kollektive sosiale tiltak for medlemmer/ektefeller som har blitt pensjonister.

Alle som driver eller har drevet legevirksomhet i Norge, og vært medlem av folketrygden i minst tre år, er medlem av Sykehjelps- og pensjonsordningen for leger.

Medlemskapet i SOP favner vidt. Ytelsene er likevel primært innrettet mot privatpraktiserende leger.